

Działania parku krajobrazowego w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu na terenach poddanych silnej antropopresji na przykładzie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego

Sylwester Cholaś

dyrektor Mazowieckiego Zespołu Parków Krajobrazowych

MAZOWIECKI ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH

Został powołany na początku 2010 r. jako jednostka samorządu województwa mazowieckiego. W jego skład wchodzi pięć parków krajobrazowych:

MAZOWIECKI PARK KRAJOBRAZOWY

IM. CZESŁAWA ŁASZKA

Został utworzony na przełomie lat 1986/1987.

Jego powierzchnia wynosi 15710 ha, a otuliny 7992 ha.

Położony na obszarze gmin:

Warszawa - Wawer, Warszawa - Wesoła,

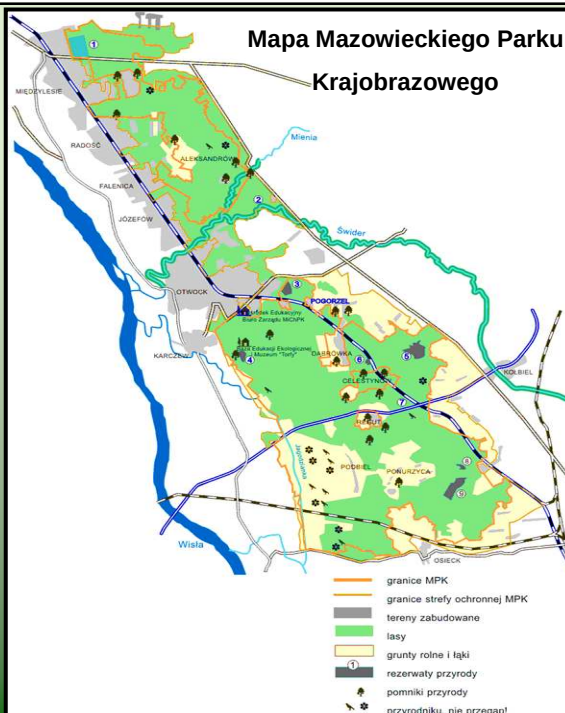
Wiązowna, Celestynów,

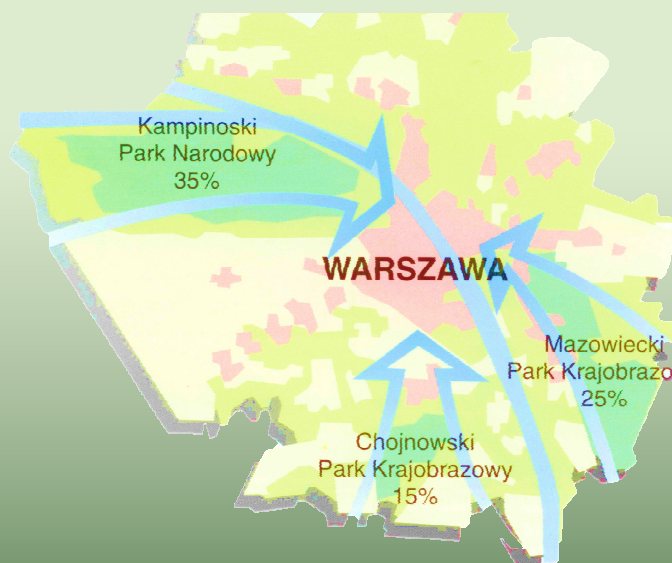
Kołbiel, Sobienie Jeziory, Osieck,

Józefów, Otwock, Karczew i Pilawa.

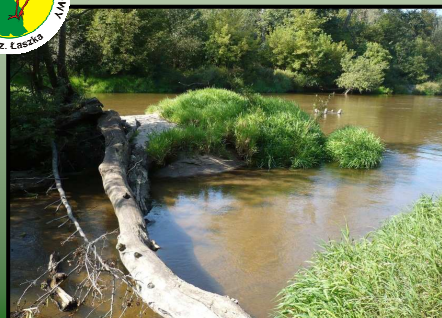
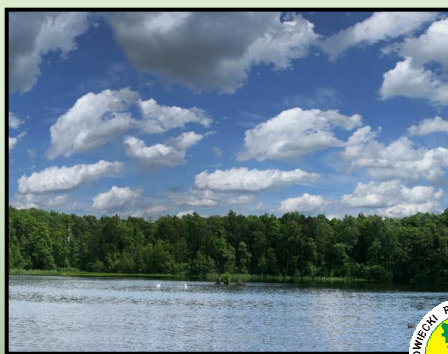
Na terenie MPK utworzono 9 rezerwatów przyrody.

Mapa Mazowieckiego Parku
Krajobrazowego

W granicach Mazowieckiego Parku Krajobrazowego mieszka szacunkowo 1200 mieszkańców. Bliskie sąsiedztwo warszawskiej aglomeracji miejskiej liczące ponad 2,5 mln mieszkańców.

ROZPORZĄDZENIE Nr 13 WOJEWODY MAZOWIECKIEGO
z dnia 16 kwietnia 2004 r.
w sprawie ustanowienia planu ochrony Mazowieckiego Parku Krajobrazowego
im. Czesława Łaszka na okres 20 lat
(Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 87 z dnia 16 kwietnia 2004 r.)

Celem ochrony parku jest:

- zachowanie istniejących kompleksów leśnych jako istotnego elementu struktury przyrodniczej i budowy biologicznej (także jako „zielone płuca”) aglomeracji warszawskiej.
W związku z taką funkcją lasów, powinny być one bezwzględnie zabezpieczone przed pomniejszeniem ich zasięgu oraz osłabieniem funkcjonowania ekosystemów (np. w wyniku ekspansji zabudowy) – niezależnie od występowania (lub niewystępowania) szczególnych walorów i cennych obiektów przyrodniczych.
- zachowanie najcenniejszych przyrodniczo zbiorowisk roślinnych, siedlisk i ostoi zwierząt,
- zachowanie walorów krajobrazowych i kulturowych, w tym tradycyjnych mazowieckich krajobrazów z mozaiką pól i łąk oraz dużymi kompleksami leśnymi, z równinną rzeźbą terenu, urozmaiconą wydrami i rozcięciami utworzonymi przez ciek, z których największymi są doliny rzek Świder i Mienia.

Działania w dziedzinie ochrony przyrody wynikające
z Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku.

Art. 107.

Do zadań Służby Parku Krajobrazowego należy m.in.:

- 2) identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych parku krajobrazowego oraz wnioskowanie o podejmowanie działań mających na celu eliminowanie lub ograniczanie tych zagrożeń i ich skutków, a także innych działań w celu poprawy funkcjonowania i ochrony parku krajobrazowego;
- 5) informowanie o przepisach o ochronie przyrody osób przebywających na obszarach podlegających ochronie oraz w miejscach, w których znajdują się twory i składniki przyrody objęte formami ochrony przyrody;
- 7) współpraca z samorządami, zarządcami obszarów parku krajobrazowego, organizacjami ekologicznymi i z innymi podmiotami, mającymi związek z ochroną parku krajobrazowego.

Główne zagrożenia wynikające z zagospodarowania terenu w MPK i otulinie:

- wzrastająca antropopresja, a w szczególności inwazja chaotycznego budownictwa mieszkaniowego i rekreacyjnego na tereny pn. części MPK, co spowodowało zagładę bądź zagrożenie wielu siedlisk i znaczne zubożenie fauny w tym rejonie,
- wzrastające przesuszenie Bagna Całowanie stanowiącego największą w MPK ostoję gatunków rzadkich, a także przesuszenie mniejszych torfowisk śródleśnych na skutek istniejącej sieci kanałów odwadniających,
- zaniechanie koszenia łąk i turzycowisk na Bagnie Całowanie, co powoduje zarastanie krzewami i lasem cennych siedlisk ptaków wodno-błotnych,
- dewastacja przyrodnicza i krajobrazowa Bagna Całowanie w wyniku rabunkowej eksploatacji torfu na dużą skalę, powodującego obniżenie i tak już katastrofalnie niskiego poziomu wód gruntowych,

- przecinająca teren Parku ruchliwa szosa tranzytowa Góra Kalwaria – Kołbiel (tranzytowa obwodnica Warszawy), uniemożliwiająca swobodną migrację zwierząt, na której co roku pod kołami samochodów ginie wiele zwierząt, m.in. łosi,
- zaśmiecenie terenu MPK dzikimi wysypiskami śmieci, w szczególności torfowisk, mokradeł, zbiorników wodnych i cieków, stanowiących miejsca rozrodu m.in. ptaków i płazów,
- zrzut nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych (np. do Świdra) i innych cieków oraz do zbiorników wodnych, stanowiących zagrożenie dla bytujących tam bezkręgowców, ryb, płazów i ptaków,
- kłusownictwo; głównie wnykarstwo, którego ofiarami są przede wszystkim zajęce, rzadziej sarny, niska świadomość ekologiczna mieszkańców Parku i jego najbliższych okolic,
- ogólne zaśmiecenie obszaru,
- niszczenie cennych dla krajobrazu wydm oraz równie cennego, unikatowego na Mazowszu krajobrazu Bagna Całowanie np. przez konie, quady

Na terenie MPK i jego otuliny oraz w bezpośrednim ich sąsiedztwie zlokalizowanych jest około 98 obiektów, które mogą mieć negatywny wpływ na obszar parki i jego otuliny.

Wyróżniono dziesięć rodzajów obiektów:

- duże obiekty przemysłowe i usługowe,
- małe obiekty przemysłowe i usługowe,
- obiekty liniowe komunikacyjne (drogi i koleje),
- obiekty infrastruktury technicznej,
- stacje paliw,
- szpitale, domy opieki społecznej, sanatoria, ośrodki wypoczynkowe,
- obiekty rolnicze (szklarnie, ферmy drobiu, tuczarnie, stajnie)
- wyrobiska (piaskowce i cegielnie)
- składowiska odpadów,
- cmentarze.

§ 27.

Działania dotyczące ochrony walorów krajobrazowych i kulturowych.

W celu efektywnego wdrażania ochrony walorów krajobrazowych wprowadza się strefowanie rygorów ochronnych zgodnie z wyznaczonymi strefami:

strefa N – krajobraz naturalny, najwyższe rygory ochronne,

strefa NK – krajobraz naturalno-kulturowy, najwyższe rygory ochronne,

strefa K - krajobraz kulturowy, wysokie rygory ochronne,

strefa BC - strefa Bagna Całowanie,

strefa MOL – miasto ogród, osiedla leśne,

strefa D – krajobraz zdegradowany.

Rozdział 9

USTALENIA (WYTYCZNE) DO MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

§ 32.

Ustalenia ogólne:

1) Na obszarze Parku wyróżnia się trzy strefy o różnych zasadach i sposobach zagospodarowania:

- a) strefa terenów leśnych,
- b) strefa terenów osadniczych,
- c) strefa terenów otwartych – nieleśnych i poza osadniczych.

Na terenach stref, o których mowa wyżej, adaptuje się ustalenia dotychczasowe, tj. na dzień wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w pełnym zakresie.

2) Na obszarze Parku zakazuje się lokalizacji obiektów i prowadzenia gospodarki, której oddziaływanie spowodować może niezgodne z przepisami szczególnymi obniżenie standardów środowiska.

3) Na terenach osadniczych, na których dopuszcza się zabudowę należy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględnić zakazy i nakazy wynikające z obowiązujących przepisów, w tym dla parków krajobrazowych.

4) Na obszarze Parku w związku z ochroną krajobrazową zakazuje się wprowadzania ogrodzeń z prefabrykowanych elementów betonowych.

Opiniowanie założeń i projektów planów i studium zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, opiniowanie projektowanych inwestycji celu publicznego i decyzji warunków zabudowy ze szczególnym uwzględnieniem ich zgodności z Rozporządzeniami w sprawie Parków Krajobrazowych i ich planów ochrony – wydano łącznie **297 opinii**.

Mazowiecki Park Krajobrazowy – 134 opinie

BAGNO CAŁOWANIE

Bagno Całowanie od 2007 roku zostało włączone do obszaru europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 o nr PLH 140001, jest jedynym obszarem wodno-błotnym na Nizinie Mazowieckiej zachowanym w układzie typowego torfowiska niskiego. Niestety cały ten obszar jest zagrożony. Ogromna ilość czynników związanych z antropopresją, takich jak – postępująca zabudowa terenów przyległych, nielegalne, rabunkowe pozyskiwanie złóż torfu, wywożenie śmieci i odpadów wielkogabarytowych, oraz postępujący spadek wód gruntowych wpływać będą na bezpośredni zanik wszystkich gatunków płazów Bagna Całowanie.

WYKASZANIE ŁĄK NA BAGNIE CAŁOWANIE

**NIELEGALNE, RABUNKOWE
POZYSKIWANIE ZŁÓŻ TORFU**

POSTĘPUJĄCA ZABUDOWA

**NIELEGALNE KOPALNIE
PIASKU**

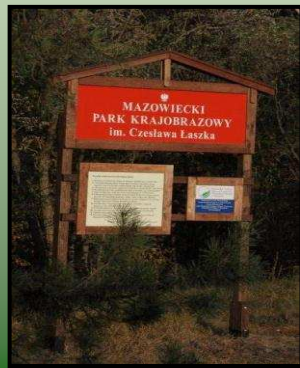
Działania Mazowieckiego Parku Krajobrazowego:

- rozwój agroturystyki i ruchu turystycznego po szlakach pieszych, rowerowych,
- propagowanie aktywnych form turystyki i rekreacji (np. spływy kajakowe, pola namiotowe),
- turystyka przyrodnicza (np. rajdy ornitologiczne, botaniczne, entomologiczne),
- rozwój współpracy i współdziałania z samorządami lokalnymi, nadleśnictwami, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami naukowo – badawczymi,
- rozwój edukacji ekologicznej oraz programu komunikacji społecznej w parku,
- możliwość finansowania inwestycji związanych z ochroną fauny i flory z funduszy zewnętrznych np. WFOŚiGW, fundusze unijne
- dopłaty rolno środowiskowe dla rolników,

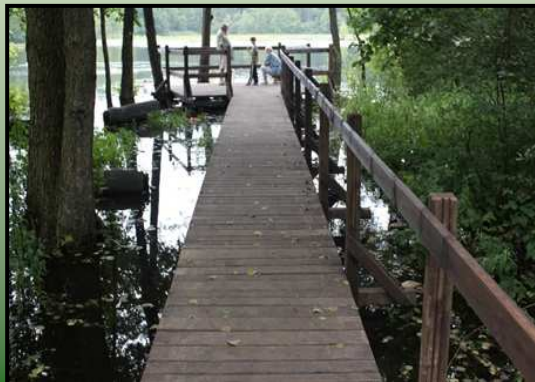
Modernizacji ścieżek edukacyjnych, pieszych i rowerowych na terenie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego im. Czesława Łaszka.

Działania w zakresie skanalizowania natężonego ruchu turystycznego.

POMOST WIDOKOWY

WIATA WIDOKOWA NA
„BAGNIE CAŁOWANIE”

CZYNNA OCHRONA

Reintrodukcja traszki grzebieniastej i kumaka nizinnego.

BADANIE POPULACJI NIETOPERZY

ZIMOWE SCHRONIENIE DLA NIETOPERZY

KORYTARZE MIGRACYJNE DLA ZWIERZĄT

Przejścia dla zwierząt można ogólnie podzielić na:

- dolne - budowane pod drogą,
- górne - w postaci mostów nad drogą.

Zabiegi pielęgnacyjne pomników przyrody

NAWIĄZANIE WSPÓŁPRACY Z OKRĘGOWYM INSPEKTORATEM SŁUŻBY WIĘZIENNEJ

Akcja „Czyste lasy na Mazowszu”

**67 kontenerów
na odpady**

Współpraca:

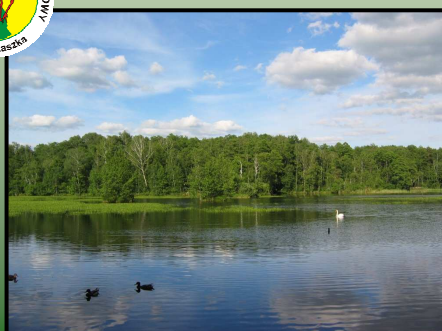
Gminy Otwock,
Wiązowna, Celestynów,
Kołbiel, Łochów,
Ceranów, Prażmów,
dzielnica Warszawa-Wesoła

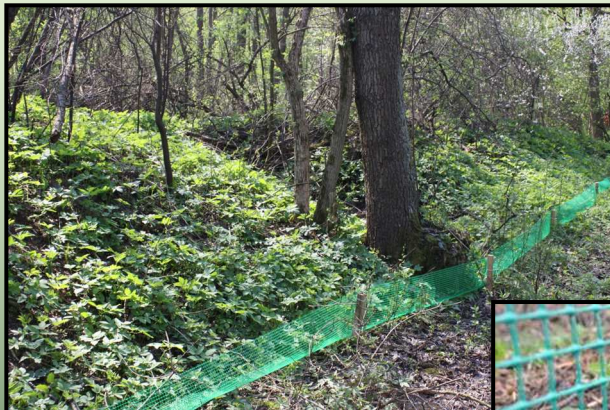
EDUKACJA EKOLOGICZNA

Ośrodek edukacyjno – muzealny
„Baza Torfy” w Mazowieckim
Parku Krajobrazowym

AKCJA POMAGAMY PŁAZOM

KSZTAŁTOWANIE WŁAŚCIWYCH POSTAW PROEKOLOGICZNYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU POPRZECZ DZIAŁANIA EDUKACYJNO- INFORMACYJNE.

Koordinowanie akcji sadzenia drzew
pn. „Lansuj beż, beż nie jeż”

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

www.parkiotwock.pl